

Wat betekent eIDAS
voor het notariaat?

‘De eerste stap in een nieuwe reis’

De Europese eIDAS-richtlijn stelt eisen aan het aanleveren van digitaal ondertekende elektronische bestanden. In die transitie moet het notariaat mee, anders kunnen ketenpartners akteafschriften en opgaveberichten gaan weigeren. Dat klinkt als een onderwerp voor ICT'ers maar daarmee doe je eIDAS geen recht. Het is ook een van de regelingen waar de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) rekening mee moet houden bij het ontwikkelen van een digitale akte.

TEKST Peter Steeman | BEELD Truus van Gog

eIDAS staat voor *Electronic Identities and trust Services* en is een verordening van de Europese Unie (EU) die is bedoeld om elektronische transacties binnen de EU te vergemakkelijken. Europese burgers moeten kunnen inloggen met een authenticatiemiddel bij een webportal van een publieke dienstverlener in ieder van de andere lidstaten. Hetzelfde geldt voor het versturen van elektronische documenten die zijn voorzien van zegels en elektronische handtekeningen. Ook die moeten door de verschillende lidstaten worden geaccepteerd. Een onderdeel van de Europese verordening heeft daarom betrekking op het gebruik en de waarde van elektronische handtekeningen. En dat heeft gevolgen voor het aanleveren van elektronische bestanden door het notariaat.

OVERSTAPPEN

Op dit moment is het Kadaster de eerste ketenpartner die eIDAS als voorwaarde stelt. Binnen het project dat de KNB met het Kadaster

uitvoert (zie kader) vormt de eIDAS-transitie een onderdeel dat uit twee stappen bestaat: de ontwikkeling van nieuwe ondertekensoftware op het PEC-platform en de overgang naar een nieuwe pdf-standaard. ‘De manier waarop notarissen elektronisch aangeleverde akten ondertekenen met een beroepscertificaat voldoet niet meer’, aldus Robert Broek, manager notary bij Davinci. ‘Op het PEC-platform staat software waarmee notarissen akten kunnen ondertekenen. Die software voldoet niet aan eIDAS. Dat gaan we nu ombouwen zodat die straks door iedere ketenpartner kan worden gebruikt. Ook de huidige pdf-standaard voldoet niet aan eIDAS. Als we de ondertekensoftware straks klaar hebben, moet notariële software voldoen aan een nieuwe pdf-standaard. Dat moet minimaal versie 1.7 zijn. Alle oudere versies voldoen niet.’ ‘Met het hele notariaat moeten we een transitie maken naar een nieuw pdf-format. Om hoeveel notariskantoren het gaat, weten we niet. We hebben 930 notariskantoren die

ieder op hun eigen manier werken. Daarom is het belangrijk dat we de ICT-partners van het notariaat in onze plannen betrekken. Er zijn zo'n 9 leveranciers die notariële softwarepakketten aanbieden. Daarnaast zijn er ook IT-leveranciers die Office-pakketten aan notarissen leveren. Zo'n 5 procent van de notarissen gebruikt geen geïntegreerde softwareoplossing. Voor hen biedt de KNB een portal aan waar de ondertekensoftware inzit. Verschillende notariële softwareleveranciers bieden nu nog zelf ondertekensoftware aan waarmee notarissen elektronische stukken ondertekenen. We verwachten dat steeds meer leveranciers overstappen op de ondertekensoftware die wij aanbieden. In oktober willen we hiermee klaar zijn. Die deadline is haalbaar. Corona gooit gelukkig geen roet in het eten. Softwareontwikkelaars kunnen prima vanuit huis werken. En je krijgt de ICT-partners van het notariaat nu gemakkelijker bij elkaar. Normaal kost het veel moeite om een vergadering voor 30 man te plannen.

‘De huidige pdf-standaard voldoet niet aan eIDAS’

Een videoconference maakt vergaderen heel eenvoudig. De slagvaardigheid is misschien wel groter.’

PUZZEL

eIDAS is een schoolvoorbeeld van een ontwikkeling waarin je behoefte hebt aan coördinatie, aldus Sander Maarleveld, relatiemanager ketenpartners en notariële softwareleveranciers bij de KNB. ‘Onze ketenpartners hebben aangegeven dat ze de eIDAS-richtlijn gaan volgen. Het is niet iets wat je als notaris zelf kunt implementeren. Je bent hiervoor aangewezen op je ICT-leverancier. Vanuit de KNB is onze eerste stap uit te leggen wat de eIDAS-verordening inhoudt. Wat betekent het voor het notariaat? En welke gevolgen heeft het voor de softwareleverancier? Om de notaris te bereiken, moet je beginnen bij zijn ICT-leverancier. Die wordt namelijk het eerst gebeld als we de notaris informeren. Daarom was onze eerste stap het organiseren van een videoconference voor alle ICT-leveranciers.

Het is belangrijk dat we iedereen meekrijgen. Als KNB zijn we met veel projecten bezig, zoals het online oprichten van een bv en de digitale akte waarin we samen optrekken met IT-partners. Veel projecten hebben een overlap met elkaar en iedereen heeft zijn eigen ontwikkelagenda. Daarom moeten we goed inventariseren wat de tijdspaden zijn en waar de overlap zit. Dat is best een puzzel.’

PIONIEREN

Het is een onderschatting eIDAS te zien als alleen maar een aanleiding voor een software-update. ‘eIDAS is de eerste stap in een nieuwe reis’, aldus Willem Geselschap, manager Praktijkzaken KNB. ‘De notaris verstuurt in de toekomst geen fysieke akte meer, maar een akte die bestaat uit enen en nullen. Vanaf 1 augustus 2021 moet een bv online opgericht kunnen worden. Om een bv online op afstand op te richten, moet de identiteit van partijen op afstand vastgesteld kunnen worden en moet er op afstand worden

getekend. Dit is pionieren. Dat geldt ook voor de ontwikkeling van een digitale akte. Dat is wat anders dan een pdf. Een digitale akte is een databestand. In plaats van het separaat aanleveren van bepaalde data kan die data direct in registers worden opgenomen. Daarvoor moeten datasets ontwikkeld worden. Bij een digitale akte kunnen dus bepaalde handelingen achterwege blijven, dit vermindert de kans op fouten. De rol van de notaris blijft ook bij een digitale akte onverminderd belangrijk. Door de hoogste eisen te stellen, zoals omschreven in de eIDAS-verordening, kan de notaris straks – nog beter dan vroeger – het document beveiligen en aan de identificatieplicht voldoen.’

‘De rol van de notaris blijft bij een digitale akte onverminderd belangrijk’

DIGITAAL AANBIEDINGSZEGEL

Notarissen hoeven niet te schrikken van de nieuwe technologie. Toch kraakt Geselschap ook een kritische noot. ‘Er wordt in de gesprekken over het nieuwe systeem van het Kadaster vaak gezegd dat de notaris moet “tekenen” als hij stukken naar het Kadaster stuurt. Dit geldt niet alleen voor de akte, maar ook voor de bijlagen die worden meegestuurd aan het Kadaster. Dit roept verwarring op. Moet de notaris nu ook stukken gaan tekenen die hij niet heeft opgesteld en die hij niet op juistheid heeft kunnen en hoeven controleren? Dat is natuurlijk niet zo. Hier is eigenlijk meer sprake van een soort digitaal aanbiedingszegel dat de notaris plaatst waardoor het Kadaster kan constateren dat de stukken daadwerkelijk door de notaris bij het Kadaster zijn aangeboden. Het Kadaster kijkt daar heel pragmatisch naar. Notarissen stuurden altijd al bijlagen mee met een getekende akte. Alleen de werkwijze verandert. Daar is op zichzelf niets mee. Het draait in feite om de betekenis die notarissen toekennen aan de term “tekenen”. Als een notaris voor iets tekent, moet hij ook voor de juistheid van het document in kunnen staan.’ ■

KADASTER KRIJGT NIEUW AANLEVERSYSTEEM

In het project VAST werken de KNB, aanbieders van notariële software en het Kadaster aan een nieuw systeem voor het aanbieden van stukken dat Web-Elan vervangt. Het is een verbeterproject waar eIDAS een onderdeel van vormt, aldus Ruben Roes, hoofdbewaarder Kadaster. Het eerste onderdeel van het nieuwe aanleversysteem gaat naar verwachting in het vierde kwartaal van dit jaar live. ‘Een belangrijke aanleiding voor het project is de leeftijd van het huidige systeem. Web-Elan is vijftien jaar oud. Het was mijn eerste project toen ik net bij het Kadaster werkte als kandidaat-bewaarder en in 2005 ons eerste digitale aanleversysteem. Inmiddels is het toe aan een verbeteringslag. Een van de grootste nadelen van het huidige systeem is dat het e-mail gebruikt als verzending. Daardoor komt het voor dat twee opvolgende en met elkaar samenhangende overdrachten op dezelfde dag in omgekeerde volgorde door ons ontvangen worden. Als de laatst verstuurd akte het eerst binnenkomt, kun je hem niet verwerken.’

WEBSERVICE

Het nieuwe systeem SYVAS (Systeem Voor Aanlevering Stukken) is een webservice die een integraal onderdeel vormt van het notariële softwarepakket. Via een webapplicatie kunnen aanbieders ook met eigen software stukken aanbieden aan het Kadaster. ‘In 2004 maakten we de stap van papier naar digitaal. Nu maken we de stap naar meer ketenintegratie’, aldus Roes. ‘BSN-nummers worden bijvoorbeeld in het nieuwe systeem als metadata meegestuurd. Daardoor kan je

de akte straks direct koppelen aan de juiste persoon in je registratie. Het nieuwe systeem geeft de notaris vooraf ook meer controle. Wanneer vroeger een akte in een verkeerd register werd aangeboden, duurde het een dag voor die fout hersteld was. In het nieuwe systeem word je hier op geattendeerd. Ook het dubbel inschrijven van hetzelfde stuk hoeft straks niet meer voor te komen. Dat kan nu nog gebeuren als het bericht op internet is blijven hangen of als het retourbericht met het bewijs van ontvangst vertraagd is. Zonder dat tegenbericht leefde de notaris in de veronderstelling dat de mail niet was aangekomen en stuurde hij dezelfde akte nog een keer. Omdat ze beide aan de inschrijvingsvereisten voldeden, moesten ze vervolgens twee keer worden ingeschreven.’

HOOGSTE GRADATIE

De eIDAS-verordening is een extra reden voor de vervanging van Web-Elan. Roes: ‘eIDAS regelt de voorwaarden voor het elektronisch rechtsverkeer. Als Kadaster moeten we aan de hoogste gradatie van betrouwbaarheid voldoen. Daar horen voorwaarden bij. Zo ondertekenden we automatische berichten met een digitale handtekening. Daarvoor moet je nu een elektronisch zegel gebruiken. Ook voor de notaris heeft eIDAS gevolgen. In Web-Elan tekende je als notaris alleen de akte. De techniek was toen gewoon nog niet toereikend om ook de gestructureerde XML-data op dezelfde manier van een elektronische handtekening te voorzien. In het nieuwe systeem kan dat wel. Dat verbetert de bewijspositie van de notaris. De relatie met de notaris wordt zo steeds hechter.’